

HIU KOGUJA

3(37)
1997

INFOLEHT KOLLEKTSIONÄRIDELE

Ilmub 6 korda aastas

UUED POSTMARGID

TÄNA LEHES

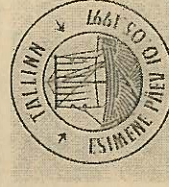
EUROPA '97

Ilumumise aeg
Nominaal 4.80
Kujundaja Vive Tulli
Perforatsioon 14:13 3/4
Poogen 5x10
Trükiarv (800 000)
Trükikoja Vaba Maa ofset trükk
Tellimuse nr. 127-03-1997

Eesti ennemuistsete juttude hulgas on "Kullaketrajad" üks tuntumaid muinasjutte. Margil on kujutatud kullaketrajatüdrukut kedervarrega, taustaks eestipärase ornamendi motiiv.

MAASILINNA LAEV

Ilumumise aeg
Nominaal 3.30
Kujundaja Roman Matkiewicz
Perforatsioon 14:13 3/4
Poogen 10x5
Trükiarv (800 000)
Trükikoja Vaba Maa ofsettrükk
Tellimuse nr. 128-03-1997

Maasilinna laev on Eestis leitud vanimaid laevavrakke, mis leiti 1985 aastal Maasilinna ordulossi (Sonneburg) välisreidi vetest Väikesest väinast.

Margiplokk: BALTIKUMI IIDSED LAEVAD

Ilumumise aeg
Trükk
Nominaal 3 x 4.50
Kujundaja E. Viliama, Läti
Ploki mõõtmed 110 x 70 mm
Perforatsioon 14:14 1/2
Trükiarv 100 000
Trükikoda The House of Questa, Inglismaa
Tellimuse nr. 128*-03-1997

EESTI: Maasilinna laev (16. sajand)

Maasilinna laev on üks vanemaid Eesti vetest leitud laevavrakke. Selle 10 m pikkune ja 5,5 m laiune säilunud osa leiti 1985. aastal Maasilinna (Sonneburgi) ordulossi välisreidi vetest Väikesest väinast.

Arvatavalt 1550. aasta paiku ehitatud Maasilinna laev on ainus keskajast säilinud Eesti kohaliku laevaehtuskunsti näide. Teistest sama perioodi laevadest eristab Maasilinna laeva kolm isearasust: kahekordne välisplangutus, võõritäavi ja kiilu ühendus kahe tapi abil ja täiesti omapärane kiilu chituis.

Kunstnik R. Matkiewicz

LÄTI: Lahingulaev "Das Wappen der Herzogin von Kurland" (17. sajand)

Hertsog Jakobi valitsemisajal (1642 - 82) saavutas endises Kuramaa hertsogiriigis õitsengu laevaehtitus.

Suurim sõjalaev, liinilaev "Das Wappen der Herzogin von Kurland", ehitati hertsogiriigi oma tarbeks inglise liinilaeva "Sovereign of the Seas" eeskujul. See oli 72 suurükiga relvastatud nelja tekiga kolmemastiline täispurjeka, mida teenindas 400 madrust ja 100 sõdurit

Kunstnik E. Viliama.

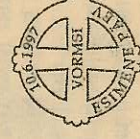
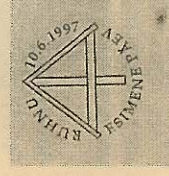
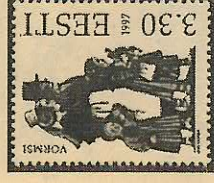
LEEDU: Kaluripaati kurenas (16.-17. sajand)

Kurenas on lamedapõhjaline paat, mis tavaliselt ehitati tammeplankudest ja sobis hästi purjetamiseks madala vee-ga Kura lahes ning Läänemere rannavetes.

Kunstnik Š. Leonavicius.

Uued postmargid
Erikujundusega kalendertemplid
Vastukajasisid kirjutatule
Näitused
Mõned keelekasutuse probleemid
Suur segadus (Ordenid-medalid)
Passid kogumisobjektina
Selli Olümpiadid
Kas Otepää mündleid või -leiud?
Kes teab?
Sõiduplaanid
8 naela musta leiba
Reklaamjärelehoitja - postkaart
Tutvustame kirjandust

Ruhnu ja Vormsi rahvariiet

Ilumumise aeg
Trükk
Nominaal
Kujundaja Mari Kaarma
Perforatsioon 14:13 3/4
Poogen 10x5
Trükiarv (1 200 000)
Trükikoda Vaba Maa
Tellimuse nr. 130-03-1997 (Ruhnu)
131-03-1997 (Vormsi)

Enne II Maailmasõda elas Eesti saartel ja rannikualadel tuhandeid rootslasi. Nende põgenemisega 1944. aastal Nõukogude vägede eest lakkas olemast sajanditepikkune täiesti omapärane elulaad. Kuni selle ajani kanti Vormsi ja Ruhnu saarel rahvarõivaid, mille ilmet uuema aja mood veel eriti polnud jõudnud mõjutada.

50 kroonine mark

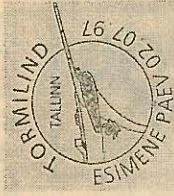
Ilumise aeg
Trükk
Nominaal
Kujundaja
Perforatsioon
Poogen
Trükiarv
Trükkikoda
Tellimuse nr.

12.06.1997
ofset
50 kr
Jaan Saar
14:13 3/4
5x10
103 600
Vaba Maa
129-03-1997

Margil on kujutatud Eesti Vabariigi ühe kroonine münt. 20. juunil 1992. aastal toimunud rahareformiga võeti kasutusse Eesti kroon kui ainus seaduslik maksevahend Eesti Vabariigi territooriumil.

Margi fooniks on 50-kroonise paber- raha roheline värvus. Trükkimisel on kasutatud ultravioletvärvi ja mikrokirja.

Barkantiin "Tormilind"

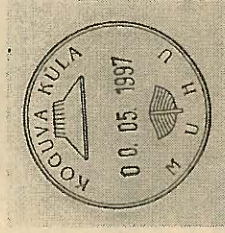
ilmus 2. juulil 1997 a. Markide nominaal on 550, poogen 5x10 ja trükiarv (600 000). Perforatsioon 14 : 13 3/4. Trükikoja Vaba Maa ofsettrükk. Kujundajaks oli Roman Matkiewicz. Tellimisnum- ber 132-06-1997.

4-mastiline barkantiin "Tormilind" on olnud Eesti ilusamaid purjelaevu. Laev ehitati aastatel 1920 -1922 Hara rannas ja see kuulus Käsmu laeva- omanikele.

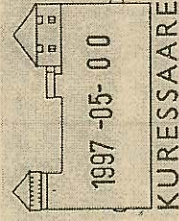
Ehitamise algataja ja organisator oli kapten R.Palberg (1885 -1948), ehi- tustöid juhatasid Saaremaa laevaehi- tusmeistrid A. ja P.Sepp. Laev ehitati Bureau Veritas'i registri nõudeid arves- tades. Laev oli 45,71 m pikk, 10,3 m lai ja tema veeväljasurve oli 495,46 brt. Purjelaeva "Tormilind" marsruudid kulgesid Loksa - Kotka - Swansea - Vahemere sadamate vahel. 1925 - 1926 külastati Aafrika ja Ladina - Ameerika sadamaid. 11. detsembril te- gi laev Hiiumaa lähisel avarii, mis põhjustas kolme meeskonnaliikme hukkumise. Remondi käigus pandi laevale 300-hj diiselmootor ja muu- deti ta sellega mootorlaevaks (mere- kõlblik alates 27. veebruarist 1939.a.). Laev hukkus arvatavasti 1944. aasta augustis Kieldi kanal. is.

ERIKUJUNDUSEGA
KALENDERTEMPLID

Saaremaa Postkontor võib kasutusele kaks erikujundusega kalendertempli:

1. Juhan Smuuli muuseumis Koguva külas alates 19. maist 1997.

2. Kuressaare linnuses alates 20. maist 1997.

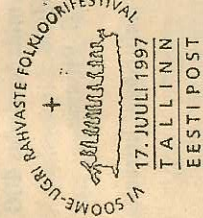
Selleks, et saada neid kalendertempli jäijendeid, peaksite oma kirjad, mis on öieti tariffitseeritud ja aadressid peal, saatma Saaremaa Postkontorile (Torni 1, EE3300 Kuressaare), kelle vahendusel Teie soov täidetakse.

ERITEMPLITEST TULEMAS:

12.-13. juulil k.a. toimub Rakveres f i l a t e l i a n ä i t u s "Estonia`97". Eritempel on kasutusel mõlemal päeval. 12.07. on see musta värvi ja 13.07. punast värvi. Eritümbriku ja templi on kujundanud Lembit Lõhmus.

17.-21-juulil k.a. toimub Tallinnas VI

Soome-ugri rahvaste folkloorifestival. Sel puhul on kasutusel eritümbrik ja -tempel. Templi kasutamise päev on 17.07. Ümbriku ja templi on kujunda- nud Riho Luuse.

VASTUKAJASID
KIRJUTATULE

Harry v. Hofmann Hamburgist kirjutab täienduseks A.Leppä "Informatsioonile Brüsselist": "Juba 15.11.1918. pani Saksa Maapostiamet oma teenistuse kinni ja andis ametiruumid üle uuele eesti postiametile.

Kirjad ja kaardid Saksamaale või saksa väcosade poolt veel okupeeritud ida- alade osadesse suunati kuni 18.11.1918. üle Rakveres veel tegut- seva Saksa väliposti.

Saksa Ober-Ost-i markidega margis- tatud saadetisi Eesti postiameti poolt ei vaidlustatud, need kustutati vana ve- nekeelse Wesenberg "g" templiga.

Saksa Riia Postkontori ülem Rossig laskis Eesti posti poolt läbi Saksa vä- liposti saabunud saadetised tähistada käitsi pealekirjutusega "Eesti", enne kui ta need Riia tsensuurile üle andis. Kas see oli ühe kohusetundliku amet- niku täpsus, või oli ka filatelistlike mõjutusi, ei ole võimalik tuvastada. Selliseid kirju ja kaarte tuntakse ainult kuupäevaga 17.11.1918".

Kommentaariks toimetajalt: Ülal- toodud tõena võttes, oleks A.Leppä poolt esitatud küsimus üheselt lahen- datud. On aga ka vastuargumende.

Esitaks - ükski täpne ja kohusetundlik p o s t i ametnik ei oleks sellist peale- kirjutust käskinud teha, kuna ta eksi- nuks sellega mitte ühe, vaid mitme karni postieeskirja vastu.

Edasi - on teada, et Saksa okupatsioon- ametnike hulgas oli teadlikele fila- telistele. Ei ole välistatud, et keegi vii- mastest kasutas ära tarbetsuks muutu- nud postmargid ja tegi partii tembel- dusi, saades hiljem Riias neile peale ka tsensuuritempli ja lisas hiljem su- valised aadressid. Kahtlaseks teeb asja ka sakslaste poolt kasutatud "Eesti" palju loomulikumana tunduva "Est- land"i asemel.

Ja veel - analoogne Rossigi korraldus oleks pidanud kehtima ka teistest Eesti paikadest saabunud postisaadetest ja teiste kuupäevade suhtes. Tekst kinni- tab, et neid ei ole fikseeritud.

Juba 16. kuupäevast alates olid ka Rak- veres juba kasutusel Rakvere omad postmargid (kuni 19.11.).

"Eesti Filatelist" nr. 31 (lk. 156) toob ära ühe käsitsi "Eesti" näite, kuid se- letus on oluliselt erinev.

Hurt-Ojaste käsiraamatus on vastav pealekirjutus aga ära toodud lk 254 punkt 2:4, üldpealkirja all Phantasie- Ausgaben. Mõlemad autorid on tuntud oma äärmise täpsuse poolest.

J.Otsason

NÄITUSED

Kalmaris toimub juba kolmandat korda Eestimaalt 1993.a. alguse saanud Läänemeremaade filateelianäitus. Eesti oli näitusel esindatud 10 koguga, mis kõik jõudsid ka medaliteni. Kõrgeima autasu - kuldmedali sai Vambola Hurt kogu "Eesti õhupost 1920-1940" eest. Vermeili said Kalev Kokk (Eesti kangru- ja sepa väljaanne 1922/1929) ja Ants Kulo (Tempel- ja maksumargid Eestis 1918-1944). Suure hõbemedali ja eriauhinna sai Maili Linnard noorte klassis (Otepää postiajalugu). Suure hõbemedali said ka Aleksander-Epstein (Ukraina postiajalugu 1917-1923), Pekka Erelt (Postitsensuur Eestis 1914-1945) ja David Slomka (Eesti ajutised kustutused 1918-1921). Hõbemedaliga autasustati Elmar Ojastet (Tempelpaberid, tempelmargid ja muud maksumargid Eestimaal 1688-1944).

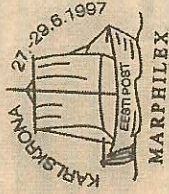
Pronksmedali sai noorte klassis Rain Viigipuu (Navigatsioon Läänemere).

NORRA POSTI 350. AASTA-PÄEVA näitus tuleb Saaremaal.

Norra Post kavatseb tänavu suvel korraldada näituse norra postiteenuse rajaja Hannibal Sehestedi sünnilimas Kuressaares. Näitusel leiab käsitlenist Norra posti ajalugu ja tänapäev ning Hannibal Sehestedi tegevus. Juubeliürituse koht ja aeg selguvad lähemal ajal.

"Meie Maa" ainetel

MARPHILEX '97

Rootsi vanas sõjasadamas Karlskronas toimus 27.-29. juunini filateelia näitus Marphilex '97.

Osa võtma oli kutsutud ka noor Hiiumaa filatelid, 16-aastane Rain Viigipuu, kelle kogu "Laevad Läänemerele" vastab näituse põhitemale.

ESTONIA '97-le Rakveres 12. - 13. juulil on registreeritud 28 kogu. Huvipakkuvad neist on kindlasti Ants Linnardi "Eesti riik ja rahvas II Maailmasõjas", Väino Karmi "Eesti Vabariigi postmargid 1918 - 1940", David Slomka "Eesti ajutised templid 1918 - 1921" ja Olli Wuorensola "Soome vanemad kohatemplid". Nende jaoks, kes ei ole veel jõudnud näha, on üllatavalt rikkalikud Ants Kulo tempelmargide ja heategevus-, reklaami- ja propagandamarkide kogud.

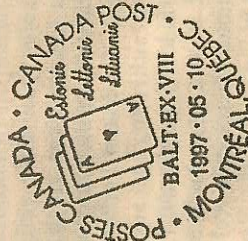
Üllatust pakuvad tõenäoliselt ka Vambola Hurt (Eesti proovitrukid), Christoffer Kahrs (Eesti ajalugu filateelias), Pekka Erelt (Tartu posti ajalugu 1632 - 1940), Elmar Ojaste (Frankeerimata postisaadetised Eesti Vabariigis 1919 - 1940) j.t.

Näitus ja sellega kaasnevad üritused (kollektsionäride kokkutulek ja oksjon laupäeval 12. juulil) Vene Gümnaasiumis on elavat huvi tekitanud ka põhjanaabrite hulgas. Eesti Filatelisid ry tuleb kohale bussitae rahvaga. Koik planceritud 40 kohta olid eelnevalt välja müüdnud.

RAUM '97 toimus 25.-27.4.1997.a. Raumas Soomes. Kuigi eesti filateliste näitusel osalemas polnud, oli eesti filateeliat suhteliselt rikkalikult esile pandud.

Kohtunikeklassis esitas Jukka Sarkki "Eesti tempelmargid ja vekslipaberid", klassikalise filateelia klassis Kaarlo Hirvikoski "Eesti 1918 - 1940", tervikajade (chikute) klassis Tuomo Koskiahho "Eesti ehikuid aastaist 1918 - 1944" ja tempelmargide klassis Björn-Eric Saarinen "Balti tempelmarke ja vekslid".

Näitusel oli eraldi ka postikaardiklass, kus kataloogi oli kantud 18 postkaardikogu.

10. mail toimus Kanadas, Montrealis järjekordne, arvult 8. Balti filateelia näitus.

Kanada Posti näitusepuhune eritempel kuulub kindlasti ka Estica alla.

MÕNED KEELEKASUTUSE PROBLEEMID

Sageli on meil igapäevases kõnes vaja eristada ennesõjaaegset Eesti Vabariigi perioodi ja praegust Eesti Vabariiki. Et vältida pikka lohisevat selgitust, teen ettepaneku võtta filateelias kasutusele tähekombinatsioonid, mis on tuletatud olnust ja mida mõned autorid sellisena on ka kasutanud: EW (Eesti Vabariik), perioodi kohta 1918 - 1940 ja EV (Eesti Vabariik) perioodi kohta, mis algas 20. augustil 1991.

Teine ettepanek: eesti filateelias on kitsaskohaks postis kulgenud tervikliku postisaadetise nn. "terve asja" ja pealetrükitud väärtustempliga postiplanketi nn. "tervikasja" segijamine. Sellel, kes ei ole teadlik eelnevast kokkuleppest EW ajast, tundub igati õige ja loogiline nimetada terviklikku postisaadetist tervikasjaks, see vastab sõnade sisemisele loogikale. Kujukaks näiteks on ühes Elva Filatelistsis ilmunud artikkel "Lugeja kirjutab".

Termin "terve asi" tundub tänapäeva keelekasutajale võõras ja ebamaärane. Veel enam "täis asi", mis ka vahel tarvitamist on leidnud. Kas poleks õigem leppida kokku, et just tervikasi tähendab terviklikku postisaadetist ja parallelselt on kasutusel tervikumbrik jne. Senisele tervikasja mõistele pakuksin välja täiesti uue sõna "ehik", mis on tuletatud Soome vastavast sõnast ehio. Parallelselt jääks käibele ehikpostkaart, ehikumbrik jne. Juulul, kui ettepanek leiab heakskiitu, võiks EFL selle ametlikult fikseerida ja teavitada sellest ka Keelekomisjoni.

Seega:
tervikasi = Ganzbrief = kokokokhde ja
ehik = Ganzsache = ehio

Jaani Otsason

RIGA '98. Järgmise filateeliaaasta üheks suursündmuseks Baltikumis tõotab kujuneda näitus RIGA '98. Kahjuks pole meie tavafilatelistini veel jõudnud konkreetset informatsiooni näituse toimumise ja osavõtutingimuste kohta.

SUUR SEGADUS

Eesti iseseisvumise järel 1918. aastal tekkis uuel riigil ka vajadus oma aumärkide järele. Riik sündis vabadussõja rasketes võitlustes ja nii oligi esimeseks aumärjiks vabadusrist, autasu Eesti iseseisvumisel osutatud teenete eest.

Vabadussõja järgses Eestis valitses võrdsuse ja üheõiguse väim, demokraati mõiste oli sageli ülepingutatud, muutunud isenda paroodiaks ja nii juhtuski, et vasakpoolsete vaadetega seadusandjad võtsid 1920.a. vastu Põhiseaduse, mille kohaselt Eesti Vabariigil rahu ajal aumärke olla ei või.

Kõigele vaatamata eksisteeris Eesti Vabariik tollal, nagu praegugi, teiste riikide hulgas ja paratamatult tuli arvestada üldomaksvõetud tavade ja kommetega. Kahe maailmasõja vahelisel ajal juhtus diplomaatilistel vastuvõttudel tihti, et USA ja Schveitsi esindajaid (neis riikides ei olnud aumärke ja ei kantud ka teiste riikide omi) peeti kelnerteks, kui nad oma dekoratsioonide frakkides teiste aumärkidega diplomaatide hulgas ringi liikusid. USA võttis oma aumärjaid kasutusele ja lubab oma kodanikel nüüd ka võoraid aumärke kanda. Ainult Schveits püüab kangekaelselt ilma aumärkideta hakkama saada. Rootsi ei anna tänapäeval oma kodanikele aumärke, küll aga teistele, ja lubab oma kodanikel võoraid aumärke vastu võtta.

Lõppude lõpuks on inimene ka edev ning sellest on oma osa, et toonases Eesti vabariigis tekkis hulgalt poolriiklike ja eraorganisatsioonide aumärke (Kaitseliidul, Eesti Punasel Ristil, skautidel jne.). Kõiki neid märke jagati vastavalt aumärji asutaja suvale, rahvusvahelisi tavasid eriti arvestamata. Aga kõik see - teistes riikides kasutuselolevad aumärjad, Eestis eksisteerivad n.ö. eraaumärjad - viis 1936.a. "Teenetemärji seaduse" vastuvõtmisele, mille tulemusena loodi neli uut riiklikku aumärki, mis üles ehituselt kujutasid ordeneid, mida aga mitmetel põhjustel tagasihoidlikult ja ebaõnnestunult teenetemärkideks nimetati.

1939.a. andis president "Teenetemärjide annetamise juhendid", millega lõplikult astuti üsna ühtsesse Euroopa aumärksüsteemi. Selle süsteemi üks olulisi tunnuseid on väljendatud nendede juhendite § 5-s: "Teenetemärji klassi määramise aluseks on teenetmärjiga autasustamiseks esitatava see ametikoht või seltskondlik seisund, mida omades ta vastava teene osutas". Selles paragrahvis on väljendatud põ-

himöte, mida järgivad Euroopa riigid. On koostatud vastavad tabelid, mille alusel toimub annetatava aumärjeklasi määramine. Sõjaväelastel arvestatakse nii aukraadi kui ametikohta, tsiviilisikutel ametikohta ja positsiooni ühiskonnas.

Nii võib lihtsustatult tuua näiteks, et I klassi ordenimärjig annetakse kõrgematele kindralitele, suursaadikutele, peaministritele jne., III klassi saamiseks peab olema vähemalt kolonellitnant, ataschee või konsul, V klass kuulub leitnantidele, saatkondade kolmandatele sekretäridele jne.. Medaliklassi märjig on alamväelastele ja nendele vastavatele tsiviilisikutele. Lubatud on vaid väikesed kõikumised selles tabelis. Kui jälgida pärast Eesti taasiseseisvumist eestlastele annetatud välisriikide aumärke, eeltoodud silmas pidades, siis näeme, et annetajad ongi mainitud reeglitest kinni pidanud.

Tänapäevane Eesti aumärkide jagamise praktika on üldtöödule mõeldes läinud täiesti metsa. Muidugi võime me öelda, et meil on demokraatlik riik ja pole mingeid klassivahesid, aumärji järk vastab teene suurusele jne..

Siiski peame arvestama rahvusvaheliste traditsioonidega. Kui näiteks Eesti president annab lounasöögi Rootsi kuningapaari auks ja demokraatiale viidates võtab enda kõrvale lauda istuma kuninganna toanitsi, kroonitud daami aga saadab kuhugi kaugemale lauatoata vähemtähtsate külaliste hulka istuma, on see rahvusvaheline skandaal. Loomulikult meie president sellist viga ei tee. Täpselt samaränki vigu on aga tehtud meie taaskehtestatud aumärkide jagamisel. Kui kaitsväe juhataja autasustatakse Kotkaristi II klassi märkidega (täiskindrali auastmes mees), siis on see kindrali solvamine. Kuigi autasustatu loobus ordenist muudel põhjustel ja veel teistel ettekäändel, oleks olnud keeldumiseks piisav ka osutamine liiga madalale ordeniklassile. Meie anname Briti veeblile III klassi Kotkaristi, oma ohvitseridele aga sama ordeni metallriste (rameeste antasud). Seda kõike pannakse välisriikides piisava tähelepanuga arvele. Kui me nüüd täiesti loogiliselt annetame Briti kolonellile III klassi kotkaristi, võib sellesse suhtuda kui solvamisse. Aumärkide sellise oskamatu jagamise pärast ei pea asja hästi mõistvad ringkonnad läänes meid veel Euroopa riikide hulka kuuluvaks. Nende jaoks oleme me jäänud sotsialism!

Riigivapi teenetemärk oli omal ajal asutatud erakordse autasuna isikuile, keda oli juba varem muude aumärkidega autasustatud. Ajavahemikus 1936 - 1940 a. anti seda välja vaid 21

tk., neist 15 medaliklassi märki. Nüüd on see arv paari autasustamiskorraga juba tublisti ületatud.

Kõik, mis puutub aumärkide jagamisse siseriiklikult, võiks ju tõesti olla vaid meie endi asi ja äärmiselt demokraatlik. Sellisel juhul aga ei tohiks me välismaalastele jagada mingeid muid ordeneid peale Maarjamaa Risti. Et me aga autastame neid teistegi Eesti ordenitega, oleme juba jõudnud kokku keeta üpriski korraliku supi. Jälgides meie senist ordenite jagamise poliitikat võime öelda, et nii muutuvad meie aumärjig alaväärtslikeks, nad pole varsti enam n.ö. konverteeritavad. Jääb üle asi päästa mingi lahendusega. Kas hakkame austama väljakujunenud rahvusvahelisi tavasid või siis lõpetame kõigi ordenite, välja arvatud Maarjamaa Risti, jagamise välismaalastele.

Tutvumiseks on lisana toodud väljavõtteid 30. jaanuari 1939.a. "Teenetemärkide annetamise juhendist" ja rahvusvaheline aumärkide järjgu määramise tabel Paul Hieronymussenilt.

Teenetemärji klassi määramise tabel
sõjaväelaste kohta

I klass: Sõjavägede juhataja, Sõjainimister.
II klass: koloneli ja kõrgemas auastmes olevad diviisilülemad õigustega sõjaväelased.

III klass: koloneli ja kolonellitnandi auastmes olevad sõjaväelased, kes teenivad üksiku väeosa ülema ja kõrgematel ametikohtadel ja kel ei ole diviisilüema õigusi.

IV klass: väeosaülema õigustega sõjaväelased, kes on madalamas kui kolonellitnandi auastmes; majorid ja kolonelleitnandid, kes teenivad pataljoniülema ja kõrgematel ametikohtadel ja kes ei oma väeosaülema õigusi.

V klass: kompaniitülemate ja madalamatel ametikohtadel teenivad ohvitserid ja kõik majorid ja madalamas auastmes olevad ohvitserid, kel ei ole pataljoniülema õigusi. Kotkaristi kuldrist: Üleajateenijad vähemalt veltveebli auastmes ja komandovanema ametikohal.

Kotkaristi hõberist: üleajateenijad vähemalt noorem-allohvitseri auastmes ja rühmanvanema ametikohal.

Kotkaristi raudrist: üleajateenijad ja ajateenijad.

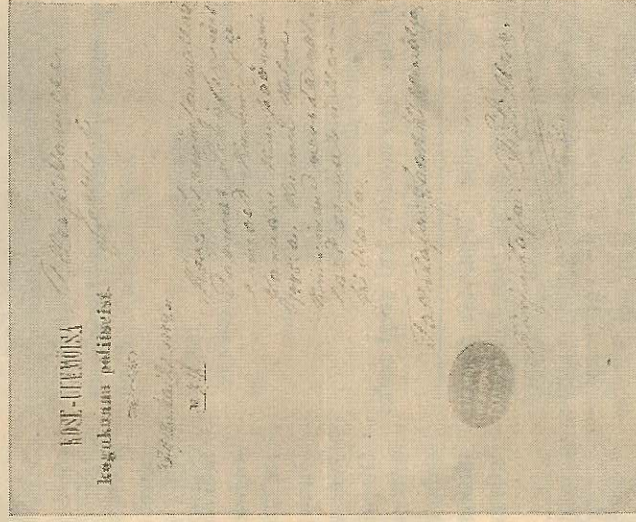
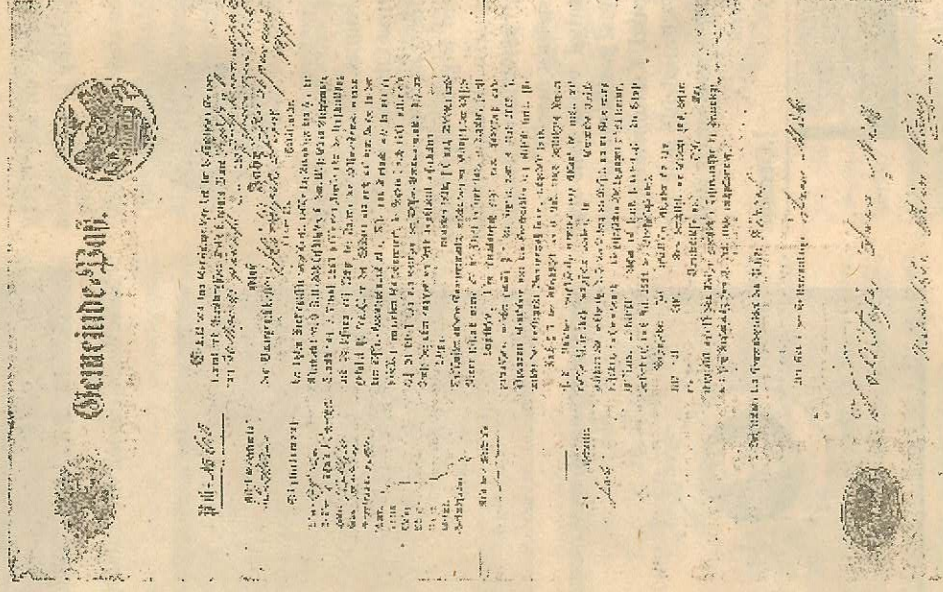
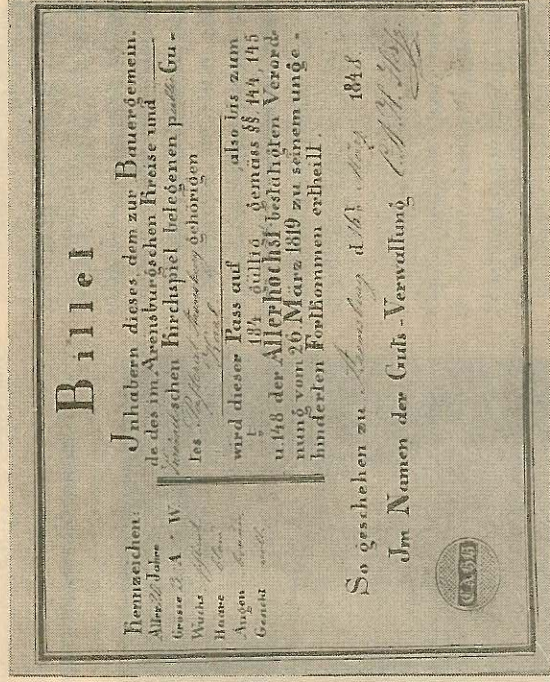
□ 6. Tsiviilteenistuses olevaile isikuile kohaldatakse teenetemärji klassi määramisel sõjaväelaste tabelit võrdlevalt. Avaliku etu ning seltskonnategelastel ja vabakutselistel võetakse peale osutatud ülalksalike teenete tähtsuse ja suuruse arvesse esildatava seltskondlik seisund.

□ 8. Normaalset annetamiseks esildatava teenetemärji klassi, välja arvatud I klass, võidakse erakordsel juhtudel kõrgendada ühe klassi võrra, eeskätt teenetemärkide annetamisel välismaalastele, ja omamaalastele pensionile mineku puhul või kui esildatav on pikemat aega eeskujulikult teeninud ühes ning samas ametiasutuses.

Ülo Küller

PASSID KOGUMISOBJEKTINA

Pass, kui isikutõendav dokument on kaasjal iga tsiviliseeritud riigi kodaniku koige olulisem "paber" ja seda säilitatakse tavaliselt hoolega. Kollekttsionääri kätte satub pass võibolla alles peale tema omaniku surma. Eran-diks võib sada vaid juhus, mil pass on kaotanud kehtivuse. Eestimaa on käesoleva sajandi jooksul riigivõim vahetunud palju kordi ja pea sama palju kordi on vahetunud ka passid. Tsaariajal oli kasutusel väga mitmesuguseid passe olenevalt omaniku seisusest, seisundist või passi kasutamise tähtsast. Täna seni on säilinud tsariaegsel Eestimaal kõigekõrgema poolt 1819.a. kin-nitatud passireeglite alusel väljaantud passe. 1847.a. ja 1848.a. passid on veel saksakeelsed. Omanikel (eestlastel) puudub veel perekonnanimi. 1863.a. käsikirjalisel passil on ka täielik tõlge vene keelde.

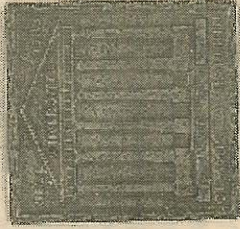

Järgmine passide väljaandmise kord Venemaal kinnitati tsaari poolt 1863. aastal. Allpool näete valla kakskeelset (saksa/vene) passi 1877. aastast keh-tivusega 30. maist 30. detsembrini ja Kose - Uuemõisa kogukonna ülespi-damise sedelit 1884. aastast. Kehtivus 15. maist 1884 kuni 1. jaanuarini 1885.a. Tsaari 19. sajandi viimane "Elamise-tähtede ehk Passi seadus" hakkas maksma 1895.a. 1. jaanuarist ja tegi passi saamise märksa kergemaks ja lihtsamaks. Seaduse kohaselt võis ilma passita elada oma kreisi piirides ja ka sellest väljaspool, kui alaline elukoht ei olnud kaugemal, kui 50 verst ja kui võõras kohas elamine ei kestnud üle 6 kuu. Elamisetähed e. passid olid : 3-kuulised, 6-kuulised ja üheaastased ning 5-aastased raamatud. Neile meeste, kes alles loosi all käi-mata, anti passid roosa-punasel paberil (alates 18. aastast kuni loosiage läbi). Tagavaraväelaste passid olid sinisel paberil, maakaitseväelastel kollasel paberil. Eesõigustega inimesed said ilma tär-minita passiraamatud. Endise passisa-duse määrused jäid maksma tervelt 10 erineva inimkategooria jaoks. Sealhulgas välismaalased, välismaale sõitjad, Soo-me elanikud, Siberi elanikud, "ihurik-kujad" (usulahk. Toim.) jne.

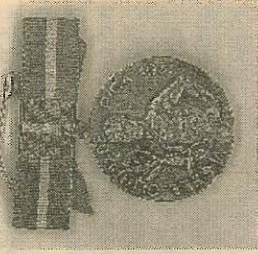
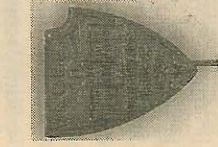
SELLI OLÜMPIAADID

SELL oli Soome, Eesti, Läti ja Leedu üliõpilaskondade liit, mis asutati 1923. aastal.

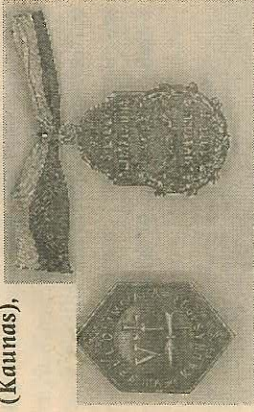
Spordielus sai SELL tuntuks oma üliõpilasmängude läbiviimisega. Olümpiaadid toimusid kordamööda igas riigis. Allpool saame ära tuua pildid 1930.a. rinnamärgist ja auhinnaplaadist (Tallinn),

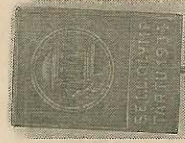
1931.a. rinnamärgist ja medalist (Riia),

1933.a. rinnamärgist ja medalist (Kaunas),

ja 1934.a. rinnamärgist (Tartu).

Oleks väga meeldiv, kui keegi saaks seda jada täiendada.

Täiesti erilaadse - 2-päevase postitariifi kehtestas Rootsi post Kalmaris. Nn. Uniooni kokkutuleku - Põhjamaa riigipeade kohtumise ajaks oli põhjamaade tariif 3.85 (normaal - 6.00), kui kasutati Uniooni 3.85-st marki ja eritemplit "Unionmötet i Kalmar".

E.Ojaste

KAS OTEPÄÄ MÜNDILEID VÕI - LEIUD?

Liivimaa varasemate mündileidude seas on registreeritud Otepää leid 19. aastaja 80. aastast.

Umbes samast ajast pärinesid ka need kaheksa pisikest hõbemünti, millised sain oma tollal 93-aastaselt vanatädilt umbes 100 aastat hiljem Otepääl, kui vestluse käigus ajaviiteks tema nõobikarpi sorisin.

Tädi ise rääkis järgmist: "Kui ma olin pisike viieaastane tüdruk, tuli Otepääl meie kõrvallänava maja keldriaugu kaevamisel maa seest välja kannu täis hõbemünt. Ka minule anti sealt üks kamalutäis, mille ma hoolega koju viisin. Säilitasin neid kaua aega. Kunagi aastakümneid hiljem olid paljud nendest täiesti mustaks läinud ja said koos muu prahiga prügihukusse viitud.

Mõned üksikud, mis järgi jätsin, viis mõned aastad tagasi ära üks kohalik mündihuviline, kes elas kusagil vana sauna lähedal. Seda ma ei teadnudki, et mõni münt ka nõobikarpi oli jäänud."

Nõobikarpi jäänutest on üks Tartu Wifffhuseni, viis Visby ja kaks Saksa päritolu.

Varasemates vestlustes asjatundjatega oli vaid ühene arvamus: "Mündid pärinevad ammutuntud Otepää leiust"

Alles hiljajärgu, tänu hr. Ivar Leimuse lahkele abile sain lugeda täpsemaid andmeid Otepää leiu kohta. Kirjas on: "Otepää leid oli pärit 6 km Otepääst lõuna poole Juusa talu maalt."

Tädi poolt näidatud maja asus aga Otepää linna vanast postkontorist vaid 150 meetri kaugusel. Kas tähendab see seda, et Otepää "linnaleid" pole nümismaatilises kirjanduses varem üldse kajastamist leidnud.

J.Otsason

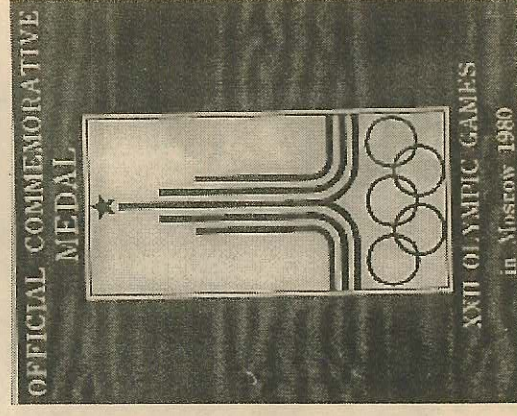

KES TEAB?

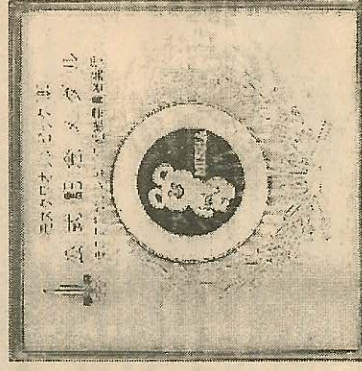
Toimetusele on saadunud küsimus, mille esitame laiale lugejate ringile. Millisele kontingendile, (mille eest?) jagati pildidel kujutatud ametlikku 1980.a. Moskva Olümpiamängude medalit?

Medal on raskest metallist, d=38 mm, säravkuldse värvusega. Valmistatud Jaapanis.

Selline oli medali karp

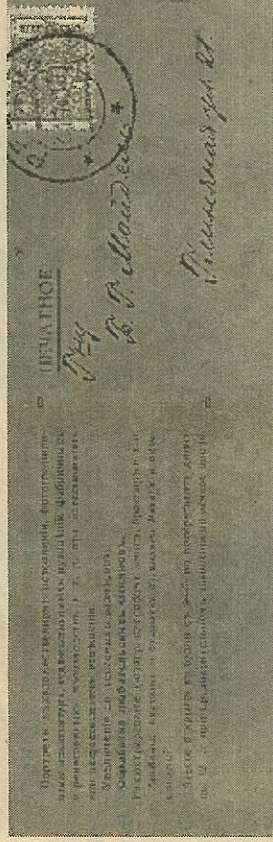
Ja sellised medali mõlemad pooled

REKLAAMJÄRJEHOIDJA - POSTKAART

L. ja P. Parikaste kunstifotograafia- ja kirjastuseitevõte on kasutanud enda reklaamimiseks originaalset järjehoidjat - postkaarti. Pildipoolt kannistab lisaks reklaamkujundusele üks Parikase foto.

Kaart on kulgenud kohaliku saadetisena Tallinnas 30.10.1915. kuupäeva postitempliga.

SIIT NURGAST JA SEALT NURGAST

Soome Eesti Filatelistit ry valis kevadel uue juhatus. Ühingu esimeheks sai Eestis hästi tuntud ja Eesti tänapäeva filateeliat väga hästi tundev Pertti Hujala. Juhatusse kuuluvad veel Jari Forsblom, Ragnar Graeffe, August Leppä, Väino Karni ja Esa Mattila. Otsustati ka selle aasta liikmenaks suurus - eestlastele on see 25 Soome marka.

Välismaale rahasaatmise võimalused on alates juunikuust veelgi avardunud. Lisandus Tsehhi vabariik. Kahepoolne raha saatmise võimalus posti teel on nüüd 8 riigiga: Leedu, Läti, Moldova, Soome, Taani, Tsehhi, Ukraina ja Venemaa.

KÕRVA TAHA PANEMISEKS

SEB 10/1996 avaldas statistilise ülevaate schveitsi postmarkide hindade muutumisest. Kui 1975.a. hinnatase oli võrdne 100 %-ga, siis hindade tase aastate lõikes oli järgmine:

	1980	1990	1997	Tippfase
Tembeldamata postmargid	130,59	145,90	126,70	150,87/1993
Tembeldatud postmargid	131,08	172,86	163,44	183,88/1993
Kirjad ja FDC	141,30	190,75	200,81	203,66/1993

Arvata võib, et samasugune tendents on kehtiv ka teiste maade puhul. Mõnel juhul võib olla kontrast veelgi suurem.

TUTVUSTAME
KIRJANDUST

POSTILEIMAN PÄIVANA (Postitempli päeval). Soome Postimuuseumi poolt 10.2.97.a. postitempli päevaks väljaantud brošüür (32 lk.) tutvustab Soome posti poolt kasutatud postitemplite eri liike, tuues iga templitüübi iseloomustusele lisaks ka faktilisi andmeid ja pildinäidiseid. Brošüür on heaks abimaterjaliks Soome postiajaloo kogujale.

"OMPPU" Nr. 2 ilmus juunis. Sisust peaosas moodustab Omppu loodud postkaartide loetelu järg. Numeratsioon algab 64-ga ja lõpeb 172-ga. Üllatav küll, aga tervelt kümne numbri kohal on märkus: "ei ole leitud". Kõigi ülejäänute kohta on toodud mustvalge pilt ja täpsed andmed trükiteksti ja variantide kohta. Omppu - ajakirja saab tellida aadressil c/o Haapaniemi Korostentie 8 D 46. 00280 HELSINKI.

BIBLIOPHILOS 2/97. Ajakirja toimetis on kaanele toonud kolme olulisema artikli pealkirjad: "Mereraamatud", "Külaskäik Prantsuse Rahvusraamatukogus" ja "Juhani Aho Ühingu". Nimetatud artiklid on toesti esiletõstmist väärt. Mina ise aga lugesin naudinguga Kalevi Kuituse "Thomas Frognall Dibdin ja tema "Bibliomaania", samuti katkendeid "Bibliomaaniast". Arvata võib, et ma ka natuke seda "maaniat" põen. Mõnus oli lugeda ka Matti J. Särömaa "Londoni raamatuness". Siit sai järjekordset kinnitust vana tõde: meeldima hakanud vana raamat (või muu kogumise) tuleb ära osta kohe. Muidu on see müüdud ja jääb hinge närima, kui võibolla ainukordne kadumaläinud võimalus.

n. n.

LUGUPEETAVAD LUGEJAD!

Hiu Kogujat on võimalik tellida igast Eestimaa sidejaoskonnast. Aastatellimuse hind on 48 krooni (kuus numbrit + postikulud).

Lehe tellimisindeks on 00816.

Toimetis

Toimetaja Jaan Otsason

Toimetuse aadress:

EE3210 Pühalepa, Palade

Trükitud AS TARESTE trükkikojas

Kujundanud ja küljendanud

Tambet Kõrv

Tellim. nr. 202. Trükiarv 800

Hind 6 krooni